

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 16.12.2008
COM(2008) 865 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

az európai oktatási és képzési együttműködés aktualizált keretstratégiájáról

{SEC(2008) 3058}

{SEC(2008) 3059}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az európai oktatási és képzési együttműködés aktualizált keretstratégiájáról

(EGT-érdekeltségű szöveg)

1. BEVEZETÉS

A magas szintű szakképzettség létrehozása hatékonyabb oktatási és képzési rendszerek segítségével alapvető fontosságú eleme annak az európai stratégiának, amely a lisszaboni stratégia középpontjában álló jövőbeli kihívásoknak való megfelelést, azaz az elöregedő társadalom problémájának orvoslását, illetve fenntartható, tudásalapú és magas szintű növekedés és foglalkoztatás létrehozását tűzi ki célul. A polgárok munkaerőpiacon történő érvényesülésének és a társadalomban betöltött aktív szerepének az esélyeit a tudás, a szakértelem és a kompetenciák határozzák meg, amelyek mindezek mellett nagyon fontosak a társadalmi kohézió, valamint a vállalatok és az egész gazdaság versenyképessége és innovatív kapacitása szempontjából.

Amint az az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” elnevezésű, a lisszaboni csomag részeként ebben az évben közzétett kezdeményezésben is szerepel, a munkaerő-piaci változások a jelenlegi és a jövőbeli munkaerő-piaci igényeknek való megfelelés miatt mind a lakosság képzettségi színvonalának javítását, mind pedig a képzési politikák fejlesztését szükségessé teszik. Mindez akkor fog ténylegesen megvalósulni, ha egyrészt az egész életen át tartó tanulás jelmondatból valósággá válik, lehetővé téve, hogy az élet korai szakaszában alapvető kompetenciákat szerezzünk meg, később pedig készségeinket folyamatosan frissítsük, másrészt pedig ha az oktatási és képzési rendszerek figyelembe veszik a változásokat és nyitottabbá válnak a világra.

A Bizottság és a EU tagállamai szorosan közreműködtek az oktatási és képzési rendszerek nemzeti reformjainak támogatásában, amelynek kerete az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram volt. A nyitott koordinációs módszer segítségével – figyelembe véve a tagállamok egymástól igen eltérő kiindulási helyzetét – a tagállamok közös mutatókkal és referenciaértékekkel mért közös célkitűzések megvalósítása felé haladtak, összhangban a növekedésről és a foglalkoztatásról szóló integrált iránymutatásokkal, amelyek célja az emberi erőforrásba való beruházás növelése az oktatás és a különböző készségek javítása révén, az innováció elősegítése és a vállalkozóbarát környezet megteremtése¹. Az Oktatási Tanács 2001/2002-ben létrehozott jelenlegi együttműködési kerete a végéhez közeledik, ami alkalmat ad arra, hogy áttekintsük az eddigi előrehaladást és meghatározzuk a további feladatokat.

---

¹ 23., 24., 8. és 15. iránymutatások

E közlemény a tagállamokkal és az egyéb szereplőkkel folytatott 2008-as széleskörű konzultációra építve 2020-ig bezárólag kijelöli a politikai együttműködés irányítására vonatkozó hosszú távú stratégiai kihívásokat. E kihívások az oktatásnak és a képzésnek a lisszaboni stratégiához és a felülvizsgált szociális menetrendhez való hozzájárulását tükrözik. A közlemény kitér a legsürgősebb prioritásokra is, amelyeket megkülönböztetett figyelemben kell részesíteni a kezdeti időszakban, azaz 2009-ben és 2010-ben. A prioritások és a tökéletesített munkamódszerek lehetővé teszik, hogy egyre inkább a végrehajtásra összpontosítsunk és hogy az új keret rugalmasabb legyen, olyannyira, hogy a régóta ismert egyes gyenge pontokat fel tudjuk számolni és a politikai koordináció megoldást tudjon kínálni az új kihívásokra. Lehetőség lesz a keretet az elért előrehaladások figyelembevételével újradefiniálni, a később felmerülő új témákat a politikai párbeszédbe illeszteni, illetve a célkitűzéseket, a referenciaértékeket és a jelentéstételi mechanizmusokat a növekedést és foglalkoztatást célzó stratégia keretében 2010 után hozott döntések fényében szükség szerint kiigazítani.

Most, hogy az EU a jelenlegi gazdasági visszaesés hatásait kívánja csökkenteni és a növekedés felé vezető utat jelöli ki, rendkívül fontos, hogy a hatékony és méltányos oktatásba történő beruházás továbbra is aktualitás maradjon. A jól felépített szakpolitikák elő fogják segíteni, hogy felépüljünk a jelenlegi válságból, és lehetővé teszik, hogy magabiztosan megbirkózzunk a jövőbeni kihívásokkal.

2. A JELENLEGI HELYZET

2.1. Előrelépések és kihívások

Az oktatási és képzési politikáért a tagállamok felelősek. Európa feladata az, hogy a kiegészítő uniós szintű eszközök, a kölcsönös ismeretszerzés és a bevált gyakorlatok cseréje révén hozzájáruljon a nemzeti rendszerek tökéletesítéséhez.

Az oktatás és a képzés terén megvalósuló politikai együttműködés támogatta az egész életen át tartó tanulással és a képesítési rendszerekkel kapcsolatos nemzeti reformokat, a felsőoktatás modernizálását, illetve a minőségbiztosítással, a képesítések átláthatóságával és az oktatás mobilitásával kapcsolatos európai eszközök kifejlesztését. Az előrehaladás ugyanakkor tagállamonként jelentősen eltérő és bizonyos kulcsfontosságú területeken elégtelen. A végrehajtást ezért meg kell erősíteni. Amint az az 1. ábrából is kiderül, a Tanács által meghatározott, 2010-re elérendő referenciamutatók nagy részét nem fogjuk teljesíteni. Noha a matematika, a természet- és a műszaki tudományokkal kapcsolatos referenciamutatókat 2003-ban elértük, a lemorzsolódók arányával, a középiskolai vagy szakiskolai végzettséggel rendelkezők arányával és a felnőtteknek az egész életen át tartó tanulásban való részvételével kapcsolatos előrehaladás nem elég a cél eléréséhez. Az olvasási készség terén rosszul teljesítő diákok teljesítménye még romlott is².

Az Európai Tanács 2008-as tavaszi ülésén felszólította a tagállamokat, hogy tegyenek konkrét lépéseket annak érdekében, hogy jelentősen csökkenjen a nem megfelelő szinten olvasó személyek, valamint a korai iskolaelhagyók száma, továbbá

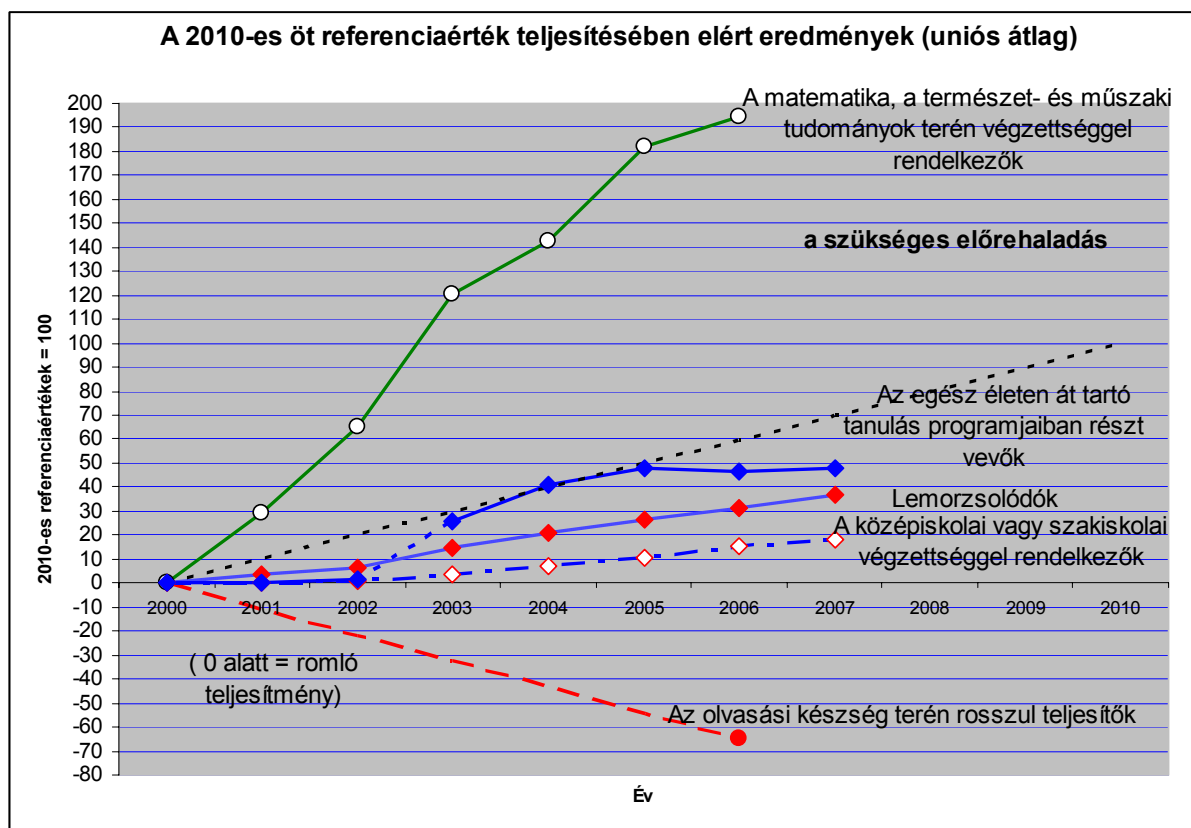
² HL C 86., 2008.4.5., 1. o. SEC(2008) 2293

javítsanak a bevándorló környezetből vagy a hátrányos helyzetű csoportokból származó tanulók eredményein, illetve több felnőttet vonjanak be a folyamatos oktatásba és képzésbe, valamint folytassák a földrajzi és foglalkoztatási mobilitás támogatását³.

---

³ Az Európai Tanács 2008. márciusi következtetései, 15. bekezdés.

1. ábra: A 2010-es öt referenciaérték teljesítésében elért eredmények (uniós átlag)⁴

2.2. Az európai oktatási és képzési rendszerek helye a világban

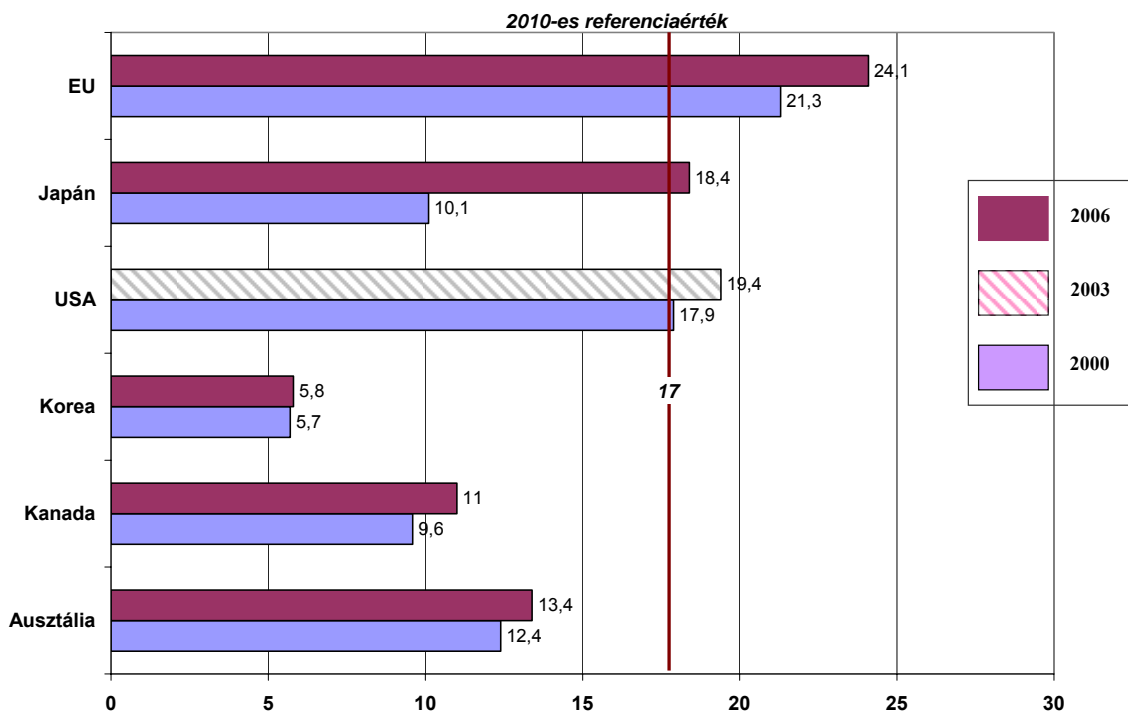
Tágabb összefüggésben vizsgálva az EU oktatási és képzési teljesítménye nagy általánosságban összemérhető a világon legjobbnak tartott rendszerekkel. Az OECD-országokkal összehasonlítva azonban az Uniónak jelentős lemaradásai vannak, mind az alapképzés szintjén, mind pedig a felsőoktatásban.

A legfontosabb adat az, hogy az olvasási készséget mérő PISA-felmérés eredményei (15 évesek) szerint a rosszul teljesítők aránya az Unió egészében egyre inkább nő. A 2. ábra tanúsága szerint Dél-Koreában, Kanadában és Ausztráliában a rosszul teljesítők aránya viszonylag állandó és jóval az EU-átlag alatt van. Az e mutató kapcsán az Unióban rosszul teljesítő⁵ migráns lakosság Kanadában és Ausztráliában jóval nagyobb sikereket ér el. A 3. ábra azt mutatja, hogy néhány uniós tagállam teljesítménye a világ legjobbjával vetekszik. Néhány más tagállam alacsony teljesítményét figyelembe véve ugyanakkor az olvasási készség javítása továbbra is jelentős európai szintű kihívás.

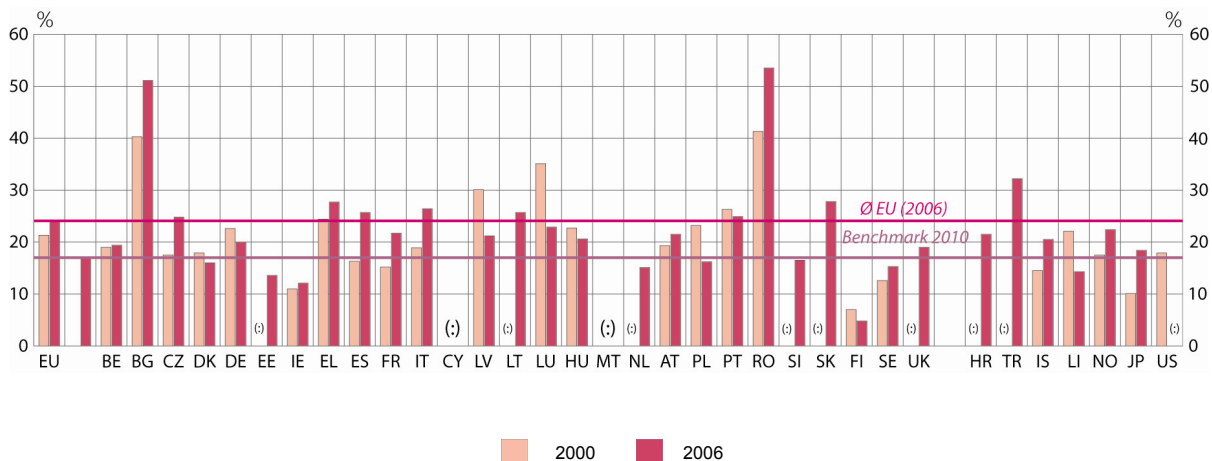
⁴ A matematika, a természet- és a műszaki tudományok terén végzettséggel rendelkezőkre és az olvasási készség terén rosszul teljesítőkre vonatkozó legfrissebb adatok: 2006, többi adat: 2007.

⁵ COM(2008)423

2. ábra: Az olvasáskészségi vizsgálatban rosszul teljesítő uniós és meghatározott harmadik országbeli (15 éves) diákok az olvasási készséget mérő PISA-skálán 2000-ban és 2006-ban (Forrás: OECD)

3. ábra: Az olvasáskészségi vizsgálatban rosszul teljesítő (15 éves) uniós diákok az olvasási készséget mérő PISA-skálán 2000-ban és 2006-ban (Forrás: OECD)

Másodsorban pedig az EU legfőbb versenytársait jelentő számos országban sokkal nagyobb azoknak az aránya, akik felsőoktatási végzettséggel rendelkeznek. A 26–64 éves korosztályban az uniós átlag 23 %, míg ez a szám Japánban 40 %, az USA-ban 39 %, Ausztráliában és Koreában 32 %, és Új-Zélandon 27 %.

Végezetül pedig, noha a beruházás hatékonyságának biztosítása nagyon fontos az Unió számára, az Európán kívüli országok jóval nagyobb összeget ruháznak be a felsőoktatásba, különösképpen a magánszférából. A magánszférából érkező

beruházások (ami az Unióban a GDP 0,23 %-a) Japánban (0,76 %) és az USA-ban (1,91 %) egyaránt jelentősebbek⁶.

Az összehasonlítás azt mutatja, hogy ha Európa továbbra is a világ vezető tudásalapú gazdaságává és társadalmává kíván válni, akkor teljesítményét növelnie kell e téren.

3. HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIAI KIHÍVÁSOK ÉS AZONNALI PRIORITÁSOK: A KÉPZETTSÉGI SZINTEK EMELÉSE AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS SEGÍTSÉGÉVEL

A Bizottság konzultációi alapján javasolja, hogy az európai oktatási és képzési együttműködés 2020-ig négy stratégiai kihívás megoldására összpontosítson:

- **az egész életen át tartó tanulásnak és a tanulók mobilitásának valóra váltása,**
- az oktatás, a képzés és az eredmények **minőségének és hatékonyságának** javítása
- a **méltányosságnak és a polgárok aktív részvételének** előmozdítása,
- az **innováció és a kreativitás (ideértve a vállalkozószellemet is)** növelése az oktatás és a képzés valamennyi szintjén.

E célkitűzéseket a rendszerek egészére (iskolák, felsőoktatás, szakoktatás és szakképzés, valamint felnőttoktatás) kiterjedő, összekapcsolt szakpolitikával kell megvalósítani. Az egész életen át tartó tanulás ezért a fenti célkitűzések mindegyikének megvalósításában fontos szerepet játszik.

Míg e stratégiai kihívásoknak a 2009–2020 közötti politikai együttműködés alapját kell képezniük, egyes rövidebb időszakokra specifikusabb célkitűzéseket kell prioritásként kijelölni. Az alábbi 3.1.–3.4. szakasz részletezi a hosszú távú stratégiai kihívásokat, és megfelelő prioritásokat javasol az első időszakra (2009–2010).

3.1. Stratégiai kihívás: az egész életen át tartó tanulásnak és a tanulók mobilitásának valóra váltása

Az egész életen át tartó tanulás az összes életkorban történő (az iskolaelőkészítőtől a nyugdíjig) és a valamennyi típusú (formális, nemformális és informális) tanulást jelenti. A tagállamok megállapodtak abban, hogy 2006-ig koherens és átfogó nemzeti stratégiákat hoznak létre az egész életen át tartó tanulással kapcsolatban.

E stratégiák végrehajtása továbbra is kihívást jelent. Az Európai Képesítési Keretrendszernek⁷ köszönhetően volt bizonyos előrelépés: a keretrendszer több országban is fejlesztési munkákat indított el a nemzeti képesítési rendszerek kapcsán, és először került nagyobb hangsúly a tanulási eredményekre (azaz a tanulási folyamattal ellentétben annak előtérbe helyezése, hogy a tanuló mit tud, ért és képes elvégezni). Az EKK segítségével – amely javítja a képesítések átláthatóságát – a különböző országok tanulói és a munkavállalói mobilabbá válnak, illetve nagyobb valószínűséggel vesznek részt az egész életen át tartó tanulásban.

---

⁶ SEC(2008) 2293., 69., 89., 148. o.

⁷ HL C 111., 2008.5.6., 1. o.

Sok még a tennivaló ugyanakkor a rugalmas tanulási útvonalak létrehozása, azaz a szakképzés és a felsőoktatás közötti jobb átjárás biztosítása, a nem hagyományos módon tanulók tanulmányainak egyetemekbe történő integrálása és a nemformális tanulás elismerése terén. A tanuláshoz életkortól, tanulmányi szinttől, foglalkozástól vagy szociális státusztól függetlenül valamennyi polgár számára vonzó és hozzáférhetőnek kell lennie. Jobb koordinációra van szükség a különféle oktatási és képzési ágazatok között, az intézményeknek kötelezettséget kellene vállalniuk (ideértve a fenntartható finanszírozási modellekre vonatkozó kötelezettséget), és az egyes érdekelt feleknek pedig partnerségi viszonyt kellene egymással kialakítaniuk.

A tanulók országok közötti mobilitása fontos része az egész életen át tartó tanuláshoz, emellett javítja az egyének foglalkoztathatóságát és alkalmazkodási képességét. Az uniós programok elemzése rámutat arra, hogy a mobilitás elhárítja az egyes emberek és csoportok között fennálló akadályokat, kézzelfoghatóbbá teszi az európai polgárság értékeit, és segíti az embereket, hogy a munkaerőpiacra belépve könnyebben alkalmazkodjanak és mobilisabbak legyenek. A tanulók határokon átvándorló mobilitásának kivételből szabállyá kell válnia, ami ma még nem jellemző. Ennek eléréséhez valamennyi szereplő kötelezettségvállalására, valamint szélesebb körű finanszírozásra lesz szükség.

A 2009/2010-es időszakban prioritásként kezelendő témák:

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban az alábbiak jobb végrehajtására kell összpontosítaniuk:

- **Az egész életen át tartó tanulásra irányuló stratégiák:** Helyénvaló lenne tökéletesíteni az egész életen át tartó tanulásra irányuló nemzeti stratégiák végrehajtási folyamatát, különleges figyelmet szentelve a nemformális és informális tanulás elismerésére, illetve a pályaaorientációra.
- **Európai Képesítési Keretrendszer:** 2010-re kapcsolatot kellene kialakítani az egyes nemzeti képesítési rendszerek és az EKK között, valamint támogatni kellene a szabványokon és képesítéseken, értékelési és elismerési folyamatokon, kreditátvitelen, tananyagokon és minőségbiztosításon alapuló tanulási eredményekre épülő megközelítés alkalmazását.

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban az alábbi témát érintő politikai együttműködés kifejlesztésére kell összpontosítaniuk:

- **A tanulói mobilitás növelése:** Közös erőfeszítése el kell hárítani a tanulói mobilitás előtt álló akadályokat és ki kell szélesíteni a mobilitási lehetőségeket Európában és a világ többi részén (legyen szó akár felsőoktatásról, akár másmilyen szintű oktatásról), ideértve az új célállomások kijelölését és az európai és nemzeti szintű pénzügyi eszközök⁸ létrehozását.

---

⁸

A Tanács 2008. november 20–21-i következtetései a fiatalok mobilitásáról.

3.2. Stratégiai kihívás: az oktatás, a képzés és az eredmények minőségének és hatékonyságának javítása

Az Európai Tanács többször is kiemelte, hogy ahhoz, hogy Európa sikereket érjen el, magas színvonalú, hatékony és méltányos oktatási és képzési rendszerekre van szükség.

A legfőbb kihívás az, hogy mindenki számára biztosítsuk a kulcskompetenciák⁹ elsajátítását, miközben a kiváló szaktudás európai jelenlétéről is gondoskodunk, amely lehetővé teszi, hogy Európa erős globális szerepet játsszon a felsőoktatásban. A tanulási eredményeknek a szakmai és a magánélet szempontjából minden szinten relevánsnak kell lenniük.

A tanárok, oktatók és az iskolai személyzet képzettségének színvonala a diákok teljesítményét befolyásoló legfontosabb iskolai tényező¹⁰. Az elkövetkezendő 15 évben körülbelül két millió idősebb tanár vonul nyugdíjba, akik helyére újakat kell találni: a tanári hivatás vonzerejét tehát növelni kell¹¹.

A minőségi és fenntartható eredmények elérése érdekében az oktatási és képzési rendszerek irányításának problémájával is foglalkozni kell. Az oktatási és képzési intézményeknek nagyobb autonómiát kell élvezniük, nyitottabbá kell válniuk a civil társadalom és a vállalatok felé, valamint hatékony minőségbiztosítási rendszereket kell rájuk alkalmazni.

Jó minőséget csak a források hatékony és fenntartható használatával érhetünk el. Bizonyítani kell, hogy az oktatásba és képzésbe történő beruházás a gazdasági növekedés és a társadalmi befogadás alapvető eleme¹².

A 2009/2010-es időszakban prioritásként kezelendő témák:

A Bizottságnak és a tagállamoknak a jobb végrehajtásra kell összpontosítaniuk az alábbi területeken:

- **Nyelvismeret:** Biztosítani kellene, hogy a polgárok anyanyelvükön kívül két másik nyelven is tudjanak kommunikálni: elő kell mozdítani a nyelvoktatást a szakképzésben és a felnőttoktatásban, valamint lehetőséget kell biztosítani a migránsok számára, hogy elsajátíthassák a befogadó ország nyelvét¹³.
- **A tanárok és oktatók szakmai továbbképzése:** Hangsúlyt kell helyezni a tanárok alapképzésének kulcsfontosságú elemeire, valamint a tanároknak, oktatóknak és a vezetői vagy pályaaorientációs tevékenységben részt vevő iskolai személyzetnek szóló folyamatos szakmai továbbképzési lehetőségek skálájának kiszélesítésére és minőségének javítására.

---

⁹ HL L 394., 2006.12.30., 10. o.

¹⁰ COM(2007)392

¹¹ A Tanács 2007. november 15-i következtetései, HL C 300., 2007.12.12., 6. o.

¹² COM(2006)481

¹³ COM(2008)566

- **Irányítás és finanszírozás:** Meg kell valósítani a felsőoktatás (és a tantervek) korszerűsítési programját¹⁴, a szakképzés minőségbiztosítási referenciakeretét¹⁵ és előírásokat kell kidolgozni felnőttoktatásban dolgozókra. Elő kell mozdítani a tényeken alapuló politikát és gyakorlatot¹⁶, különös hangsúlyt helyezve a köz- és magánberuházások fenntarthatóságának bizonyítására.

---

¹⁴ COM(2006)208
¹⁵ COM(2008)179
¹⁶ SEC(2007) 1098

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban az alábbi témát érintő politikai együttműködés kifejllesztésére kell összpontosítaniuk:

- **Olvasási alapkészség, illetve a matematika és a természettudományok terén elért alapkompétencia:** Létre kell hozni egy, az olvasási készséget vizsgáló magas szintű munkacsoportot, amelynek feladata a diákok olvasási teljesítményének hanyatlásában megmutatkozó probléma vizsgálata¹⁷, illetve az olvasási készség Unió-szerte történő javítására vonatkozó ajánlások megfogalmazása. El kell mélyíteni az arra irányuló meglévő erőfeszítéseket, hogy az oktatás és képzés magasabb szintjein nagyobb arányban válasszák a matematikát és a természettudományokat a hallgatók, illetve fokozni kell a természettudományok oktatásának megerősítésére irányuló meglévő együttműködést. A tagállamoknak fontolóra kell venniük az alapkészségek elsajátítására (felnőttek esetében is) irányuló nemzeti cselekvési tervek létrehozását.
- **Az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” elnevezésű kezdeményezés:** Meg kell győződni arról, hogy az oktatással és képzéssel kapcsolatos valamennyi tervezési folyamat figyelembe veszi a jövőbeli készségigényeket és a munkaerőpiaci elvárásokat.

3.3. Stratégiai kihívás: az igazságosságnak és a polgárok aktív részvételének az előmozdítása

Az oktatási és képzési politikának lehetővé kell tennie valamennyi polgár számára (kortól, nemtől és társadalmi-gazdasági háttértől függetlenül), hogy egész élete során elsajátíthasson a későbbi tanulást, az aktív polgárságot és a kultúrák közötti párbeszédet elősegítő munkaszpecifikus készségeket és a kulcskompetenciákat, illetve hogy ezeket frissítse és fejlessze.

Noha a méltányosság kérdése a kezdetektől fogva az oktatás és a képzés területén megvalósuló nyitott koordinációs módszer központi eleme volt, a legfőbb kihívások továbbra is ezzel kapcsolatosak. Minden hatodik fiatal csak az iskolaköteles kor végéig – vagy még addig sem – jár iskolába. A bevándorló környezetből származó tanulók jelentős része a többi tanulóhoz képest rosszabbul teljesít az oktatásban és a képzésben. A fiúk gyakrabban hagyják abba idő előtt az iskolát és kevésbé jók az olvasásban, a nők viszont alulreprezentáltak a matematika, a természet- és a műszaki tudományok terén végzettséggel rendelkezők között. Az alacsonyabb fokú végzettséggel rendelkező felnőttek hétszer olyan kisebb valószínűséggel vesznek részt a folyamatos oktatásban és továbbképzésben, mint a magasabb fokú végzettséggel rendelkezők. A tanulók társadalmi-gazdasági háttére továbbra is jelentős mértékben meghatározza, hogy milyen mértékben vesznek részt az oktatásban és a képzésben, és hogy mennyire sikeresek, legyen szó bármilyen szintű oktatásról vagy képzésről¹⁸. A társadalmi befogadás előmozdítása és a munkaerőpiaci hiányosságok megszüntetése érdekében e fontos problémákat meg kell oldani.

---

¹⁷ SEC(2008) 2293

¹⁸ SEC(2008) 2293

Az oktatásból fakadó hátrányokat magas színvonalú iskolaelőkészítő oktatással és célzott támogatással lehet kiküszöbölni, amit a hagyományos oktatási és képzési rendszerekbe történő jól szervezett integrálással kell ötvözni.

Az oktatás feladata, hogy lerakja az alapjait a kultúrák közötti megértést elősegítő készségeknek, a demokratikus értékeknek, az alapvető jogok tiszteletének és a megkülönböztetés elleni küzdelemnek, felkészítve ezáltal a fiatalokat arra, hogy a különböző háttér ellenére is jól megértsék egymást.

A 2009/2010-es időszakban prioritásként kezelendő témák:

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban arra kell összpontosítaniuk, hogy jobb eredményeket érjenek el az alábbiak terén:

- **Lemorzolódók:** Előterbe kell helyezni a megelőzést, szorosabb együttműködést kell kialakítani az általános oktatás és a szakképzés között, és meg kell szüntetni azokat az akadályokat, amelyek miatt a lemorzolódók nem térnek vissza az oktatási és képzési rendszerekbe.

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban az alábbi témát érintő politikai együttműködés kifejlesztésére kell összpontosítaniuk:

- **Iskolaelőkészítő oktatás:** Általánosabbá kell tenni az oktatáshoz való igazságos hozzáférést, és javítani kell a tanári gárda felkészültségén, valamint a tanároknak nyújtott támogatáson.
- **Migránsok:** Ki kell alakítani a migráns környezetből származó gyermekek oktatására vonatkozó bevált gyakorlatokkal kapcsolatos kölcsönös ismeretszerzést¹⁹.
- **Különleges igényű tanulók:** Elő kell mozdítani a személyre szabott oktatást, a kellő időben nyújtott támogatás és a jól koordinált szolgáltatások segítségével. Ezeket a szolgáltatásokat a hagyományos iskolai rendszerbe kellene integrálni, és biztosítani kell a többi oktatási és képzési rendszerbe való átmenetet.

3.4. Stratégiai kihívás: az innováció és a kreativitás (ideértve a vállalkozószellemet is) növelése az oktatás és a képzés valamennyi szintjén.

Az innováció és a kreativitás fontos szerepet játszik a vállalkozások létrehozásában, valamint abban, hogy Európa képes legyen szembenézni a nemzetközi verseny és a fenntartható fejlődés jelentette kihívásokkal.

Az első kihívás: valamennyi polgárnak meg kell tudnia szerezni olyan transzverzális kulcskompetenciákat, mint a tanulás elsajátítása, a kommunikációs készségek, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, a digitális kompetencia (ideértve a médiaműveltséget²⁰), kulturális tudatosság és kifejezőképeség²¹. A tanterveknek, a pedagógiai módszereknek és a képezéseknek tükrözniük kell e

---

¹⁹ COM(2008)423

²⁰ COM(2007) 833

²¹ HL L 394., 2006.12.30., 10. o.

kulcskompetenciákat, illetve az új technológiák használatát (a tagállamoknak meg kell célozniuk, hogy 2010-re valamennyi iskola számára elérhetővé váljon a nagysebességű internet²²). Az egyetemek és vállalkozások közötti fokozott együttműködés ösztönzi a diákok és a kutatók vállalkozói kedvét.

A második kihívás az oktatás-kutatás-innováció háromszög teljes mértékű megvalósítása. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet változást hozhat e téren: segítségével elérhetjük a kiválóságot a tanításban és a kutatásban, különösen az oktatási intézmények és a vállalatok közötti multidiszciplináris partnerségre való ösztönzéssel. A vállalkozások világa, valamint az oktatás, képzés és kutatás különböző szintjei és ágazatai közötti partnerség segítségével az oktatás és a képzés jobban összpontosíthat a munkaerőpiacon szükséges készségekre és kompetenciákra, illetve az innováció és a vállalkozószellem megerősítésére a tanulás valamennyi formájában.

Az Európai Kutatási Térség létrehozása és a világszínvonalú klaszterek megléte sok ilyen partnerséget segíthetnek elő.

A kreativitás és innováció európai éve (2009) lehetőséget teremt néhány kulcsfontosságú probléma megoldására. A politikai együttműködés kialakításának összefüggésében uniós szinten, illetve a megfelelő nemzetközi szervezetekkel elő kell mozdítani az újító és alkotó készségek mérésének mikéntjére irányuló kutatást, elemzést és eszmecserét.

A 2009/2010-es időszakban prioritásként kezelendő témák:

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban az alábbiak jobb végrehajtására kell összpontosítaniuk:

- **Transzverzális kulcskompetenciák:** A transzverzális kulcskompetenciákat teljes mértékben a tantervekbe, az értékelésbe és a képezésekbe kell integrálni²³.

A Bizottságnak és a tagállamoknak elsősorban az alábbi témát érintő politikai együttműködés kifejlesztésére kell összpontosítaniuk:

- **Innovációbarát intézmények:** Elő kell mozdítani a kreativitást és az innovációt, különleges tanítási és tanulási módszerek kifejlesztésével (ideértve az új információs és kommunikációs technológiai eszközöket és a tanárképzést).
- **Partnerség:** Partnerségi viszonyt kell kialakítani az oktatást és a képzést nyújtó intézmények, valamint a vállalkozások, a kutatóintézetek, a kulturális szereplők és a kreatív iparágak között.

---

²² Az Európai Tanács 2008. márciusi következtetései, 7. bekezdés; lásd még a SEC(2008) 2629 dokumentumot és a médiaműveltségről szóló COM(2007) 833 közleményt.

²³ HL L 394., 2006.12.30., 10. o.

4. A JÖVŐBELI NYITOTT KOORDINÁCIÓS MÓDSZER TÖKÉLETESÍTETT MUNKAMÓDSZEREI

Az oktatás és a képzés területén megvalósuló nyitott koordinációs módszer sikere attól függ, hogy a politikai szereplők milyen kötelezettséget vállalnak, illetve, hogy a módszer mennyire tudja támogatni a nemzeti reformokat, és milyen hatással van rájuk. A politikai együttműködésnek relevánsnak és kézzelfoghatónak kell lennie, nyilvánvaló eredményeket kell produkálnia és az érdekelt felekhez, valamint a politikai döntéshozókhoz kell szólania, ideértve a legmagasabb politikai szintet is. Az elért előrehaladást össze kell vetni a kitűzött célokkal.

4.1. Irányítás és partnerség

Az egész életen át tartó tanulás kapcsán szükség van a különböző oktatási és képzési ágazatok közötti koordinációra, illetve a prioritások meghatározására. Különleges politikai menetredek meghatározására került sor az iskolák²⁴, a szakképzés²⁵, a felsőoktatás²⁶ és a felnőttoktatás²⁷ vonatkozásában. Az egyes ágazatokban folyó politikai eszmecsere és végrehajtásnak hozzá kell járulnia az általános stratégiai prioritásokhoz.

Meg kell tehát erősíteni az oktatási és képzési politikával foglalkozó jelenlegi informális munkacsoport jelentőségét, hogy az alábbi feladatok segítségével stratégiai szerepet tölthessen be a nyitott koordinációs módszer irányításában: a prioritások kijelölése és az előrehaladás figyelemmel kísérése valamennyi ágazatban; az Oktatási Tanács politikai vitái anyagának összeállítása, például az egymástól tanulás vagy a felülvizsgálati tevékenységek alapján; annak biztosítása, hogy az oktatás és képzés területén megvalósuló politikai együttműködés figyelembe vegye a szélesebb körű lisszaboni folyamatot és a nemzeti politikákat egyaránt.

El kell érni, hogy az érdekelt felek, valamint a szociális és a civil társadalmi partnerek fokozottabban vegyenek részt a politikai párbeszédben és a végrehajtásban, mert hozzájárulásuk mindkét területen jelentős lehet. A Bizottság éves fórumot fog rendezni, amelyre meghívja az európai érdekelt feleket tömörítő szervezeteket, és a megfelelő érdekelt feleket rendszeres részvételre fogja buzdítani az egymástól tanulás folyamatában.

4.2. Kölcsönös ismeretszerzés, innovációtranszfer és politikafejlesztés

Az oktatás és a képzés területén megvalósuló nyitott koordinációs módszer központi eleme a kölcsönös ismeretszerzés: ez megalapozza az európai politikai kezdeményezéseket és támogatja a nemzeti politikafejlesztést. A kölcsönös ismeretszerzés az olyan európai eszközök elterjesztésének és végrehajtásának fontos

---

²⁴ COM(2008) 425

²⁵ A Tanács 2008. november 20–21-i következtetései a szakképzés terén megvalósuló fokozott európai együttműködés jövőbeli prioritásairól

²⁶ COM(2006) 208 és a kormányközi bolognai folyamat

²⁷ COM (2006) 614; COM(2007) 558

eleme, mint például az Európai Képesítési Keretrendszer²⁸, vagy pedig az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló ajánlás²⁹.

A jövőben meg kellene erősíteni az egymástól tanulást, hogy teljes mértékben tükrözze a fent kijelölt elsődleges kihívásokat, és hogy politikai hatása növekedjen. A tevékenységeknek egyértelműen megfogalmazott megbízatásokon, ütemterveken és megtervezett végeredményeken (pl. politikai ajánlások, kézikönyvek, a bevált gyakorlatok példáinak összegyűjtése) kell alapulniuk. Az egymástól tanulásnak rugalmasnak kell lennie, hogy igazodni tudjon az új kérdésekhez és a változó politikai témákhoz. A változó politikai prioritások alapján (kezdvé a 2009/2010-re meghatározottakkal) ki kell fejleszteni egy, az egymástól tanulásból és felülvizsgálatból álló folyamatos programot.

Emellett a következő eszközöket is alkalmazzák:

- Az egész életen át tartó tanulás programja³⁰, amely az új megközelítések és innováció fejlesztését, tesztelését, transzferét és végrehajtását támogatja.
- Az ügynökségek (Európai Szakképzés-fejlesztési Központ és az Európai Képzési Alapítvány), hálózatok (Eurydice) és szakértői csoportok³¹ (ideértve a megfelelő nemzetközi szervezetekkel folytatott együttműködést), amelyek a kutatást és az elemzést támogatják.
- A számos külső partnerországgal folytatott politikai párbeszéd szélesebb körű összehasonlító kerettel és új ötletekkel szolgáltatathat: az ilyen párbeszédet meg kell erősíteni és jobban össze kell kapcsolni a nyitott koordinációs módszerrel.

4.3. Az elért eredményekről szóló jelentés tökéletesítése és a figyelemfelkeltés fokozása

A Bizottság és a Tanács jelenleg kétévente közös jelentést készít az elért eredményekről, amely azokon a nemzeti jelentéseken alapul, amelyekben a tagállamok ismertetik a nyitott koordinációs módszer általános célkitűzéseire épülő politikai intézkedéseiket. A jövőben e jelentéseknek részletesebben kell beszámolniuk bizonyos elsődleges fontosságú tevékenységekről. A Bizottság ezért azt javasolja, hogy az elért eredményekről szóló, 2010-re esedékes következő közös jelentés a 3. részben kiemelt közvetlen prioritások legalább egyikére összpontosítson. A közös jelentéseket a későbbiekben az egyes országok helyzetének vizsgálatával kell gazdagítani, ami hozzájárul majd a lisszaboni nemzeti reformprogramok oktatásra, képzésre és készségekre összpontosító részeinek értékeléséhez. A Bizottság nem javasolja a jelentéstétel gyakoriságának megváltoztatását (ami most két év).

---

²⁸ HL C 111., 2008.5.6. 1. o.

²⁹ HL L 394., 2006.12.30., 10. o.

³⁰ HL L 327., 2006.11.24., 45. o.

³¹ Ideértve az egész életen át tartó tanulást vizsgáló kutatóközpontot (Centre for Research on Education and Lifelong Learning, CRELL) a Technológiai Jövőkutatási Intézetet (IPTS), illetve a közgazdászokból és társadalomtudósokból álló, oktatással foglalkozó szakértői hálózatot (EENEE, NESSE).

További erőfeszítéseket kell tenni az oktatás és a képzés területén megvalósuló nyitott koordinációs módszer jelentette támogatás és lehetőségek európai, nemzeti és regionális szinten történő megismertetésére (különös figyelemmel prioritásaira és eredményeire). Egy honlap létrehozására kerül sor amely tájékoztatni fog a nyitott koordinációs módszer összefüggésében kijelölt bevált gyakorlatok konkrét példáival és a politikai kezdeményezésekkel.

4.4. Mutatók és referenciaértékek

A létező öt referenciaérték

Az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram összefüggésében kidolgozott mutatók és referenciaértékek hasznosnak bizonyultak az európai szintű előrehaladás nyomon követésére és megismertetésére, illetve a kihívások kijelölésére vonatkozó iránymutatások megállapítására. Az öt referenciaérték közül három (a lemorzsolódók aránya, a középiskolai vagy szakiskolai végzettséggel rendelkezők aránya és a felnőtteknek az egész életen át tartó tanulásban való részvétele) a növekedésről és a foglalkoztatásról szóló integrált iránymutatások részét képezi.

Amint azt a 2.1. részben is láttuk, a 2010-re kijelölt öt referenciaérték elérése érdekében végzett munka nem hozta meg a várt eredményeket. Fontos tehát, hogy az ilyen teljesítmények javítása érdekében növeljük az erőfeszítéseket. A tagállamoknak ezért nemzeti célkitűzéseket kell elfogadniuk azokon a területeken, ahol léteznek európai referenciaértékek.

A referenciaértékek frissítése 2010 után

A politikai együttműködésnek 2020-ig referenciaértékeken kell alapulnia, amelyek teljes mértékben tükrözik a kijelölt hosszú távú stratégiai kihívásokat, illetve az „új munkahelyekhez szükséges új készségek” elnevezésű menetrend kulcsfontosságú szempontjait (azaz az egész népesség képzettségének és foglalkoztathatóságának naprakészé tételét). A jövőbeli oktatási és képzési referenciaértékeknek elég rugalmasnak kell lenniük ahhoz, hogy figyelembe tudják venni az EU növekedési és foglalkoztatási stratégiájában, illetve a lisszaboni stratégiában 2010 után használt célokat és mutatókat is. A Bizottság ennek alapján javasolja, hogy a tagállamokkal együtt a létező referenciaértékekből leszűrt tapasztalatokra építve vizsgálná meg az új referenciaértékek létrehozását, a következő elvek figyelembe vételével:

- A meglévő referenciaértékek felülvizsgálata és szükség esetén frissítése, pl. az olvasási készség terén rosszul teljesítők arányára vonatkozó referenciaérték esetleges kiterjesztése a matematikára és a tudományokra.
- A 2002-es barcelonai Európai Tanácson megállapított keretcélkitűzések integrálása a referenciaértékekbe (pl. iskolaelőkészítő oktatásban történő részvétel, a korai nyelvtanuláshoz történő hozzáférés).
- Az együttműködés kezdete óta megjelenő vagy az új politikai prioritásokat tükröző témákkal kapcsolatos új referenciaértékek meghatározása (pl. a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, tanulói mobilitás).

- Új mutatók létrehozására irányuló munkák elindítása (pl. a végzettség és a foglalkoztathatóság közötti kapcsolat, illetve az innováció, a kreativitás és a vállalkozószellem oktatása).

Ebből kifolyólag a Bizottság vitát kíván indítani a tagállamokkal a jövőbeni nyitott koordinációs módszer következő lehetséges referenciaértékeiről:

4.4.1. *Az egész életen át tartó tanulásnak és a mobilitásának a valóra váltása*

- *Felnőttek részvétele az egész életen át tartó tanulásban:* A jelenlegi referenciaérték szerint a (25 és 64 év közötti) felnőttek 12,5 %-ának kell egész életen át tartó tanulásban részt venniük. Noha 2002 óta történt figyelemre méltó előrelépés e referenciaérték teljesítése kapcsán (a jelenlegi ütemben e referenciaértéket körülbelül 2017-re érjük el), a tagállamok teljesítményei még mindig egyenlőtlenek. Figyelembe véve a technológiai és a demográfiai tendenciákat, illetve a mostani gazdasági válságnak a munkahelyekre gyakorolt elkerülhetetlen hatását, sürgősebbé vált a felnőttek képzettségének korszerűsítése és frissítése. Ebből kifolyólag a Bizottság a referenciaérték 15 %-ra emelését javasolja. Fontos az is, hogy a tagállamok csökkentsék az alacsonyan és a magasan képzett felnőttek egész életen át tartó tanulásban való részvétele közötti egyenlőtlenséget. Ennek érdekében nemzeti célokat kellene meghatározniuk.
- *Mobilitás:* Új referenciaértéket kell meghatározni a 2008 novemberi Oktatási és Ifjúsági Tanács következtetései alapján, amelyek célkitűzések meghatározását javasolják az egyetemisták, diákok, a szakképzési ágazat, valamint a tanárok és az oktatók mobilitására vonatkozóan.

4.4.2. *Az oktatás, a képzés és az eredmények minőségének és hatékonyságának javítása*

- *Az alapvető készségek terén rosszul teljesítők:* A 2008 tavaszán megrendezett Európai Tanácsot követően (ahol felkérték a tagállamokat, hogy hozzanak kézzelfogható intézkedéseket e probléma megoldására) a Bizottság referenciaértékként azt javasolja, hogy az alapvető készségek (olvasás, matematika és természettudományok) terén alacsonyan teljesítő 15 évesek aránya átlagosan 15 % alatt legyen, és hogy a tagállamok különös figyelmet szenteljenek a nemek között e téren megmutatkozó különbségeknek. E javaslat célja, hogy kiszélesítse a kizárólag az olvasási készséget vizsgáló referenciaérték hatáskörét anélkül, hogy a küszöbértéket növelné.
- *Nyelvek:* A Bizottság új referenciaértékként javasolja, hogy a középiskola vagy szakiskola alsóbb évfolyamain tanuló diákok legalább 80%-ának legalább két idegen nyelvet kellene tanulnia. Ezzel a javaslattal a Bizottság a barcelonai Európai Tanács kérését kívánja teljesíteni, amely szerint fiatalkorban legalább két idegen nyelvet kellene tanulni. A közelmúltban a fiatalkori nyelvtanulás egyre gyakoribbá vált. 2000-ben az általános iskola alsó tagozataiban tanulók 40 %-a tanult két idegen nyelvet, míg 2006-ban ez a szám 52 %-ra emelkedett (a lehető legfrissebb adatok). A referenciaérték célja, hogy ösztönözze ezt a kedvező fejlődést.
- *A felsőoktatásba történő beruházás:* A Bizottság új referenciaértékként javasolja, hogy a modernizált felsőoktatásba történő köz- és magánberuházás legalább a

GDP 2 %-át érje el³². Ez tükrözné a 2005-ös Hampton Court-i csúcstalálkozó óta folytatott politikai vitát a felsőoktatás modernizálásáról és azt kívánja elérni, hogy a felsőoktatásba történő beruházás szintje (amely a köz- és magánszférából származó finanszírozást figyelembe véve jelenleg a GDP 1,3 %-a) megközelítse a legfontosabb versenytársak szintjét (az Egyesült Államokét és Japánét, ahol a köz- és magánforrásból származó beruházás 2,45 %, illetve 1,85 %-ot tesz ki).

- *A felsőoktatási végzettséggel rendelkezők aránya:* A Bizottság referenciaértékként javasolja, hogy a felsőoktatási végzettséggel rendelkező 30–34 évesek aránya legalább 45 % legyen. E javaslat tükrözi a felsőoktatási végzettséggel rendelkező 30–34 évesek arányának jelenlegi növekvő tendenciáját, de azt is el kívánja érni (amint azt fentebb is láttuk), hogy a szakpolitikák segítségével a jelenlegi 30 %-os uniós teljesítmény megközelítse a legfontosabb versenytársak, azaz az Egyesült Államok és a Japán teljesítményszintjét, ahol a 25–34 évesek – amely a legközelebbi összemérhető korcsoport – részvételi aránya 39 %, illetve 54 %. A matematika, a természet- és a műszaki tudományok terén végzettséggel rendelkezők számára vonatkozó meglévő referenciaértéket elértük, így ennek mérését szüneteltethetjük, a nemek között e téren megmutatkozó különbségeket ugyanakkor továbbra is nyomon kell követni.
- *Foglalkoztathatóság:* A Bizottság új referenciaérték létrehozásának vizsgálatát javasolja, amely a különböző szintű iskolai végzettségű személyek munkaerőpiaci részvételéhez kapcsolódna. A munkaerőpiacon elért sikerek nagy mértékben függenek az egyén iskolai végzettségétől, amint azt az „új munkahelyekhez szükséges új készségekről” szóló bizottsági közlemény is részletezte, és ez a jövőben egyre inkább így lesz. E referenciaérték célja, hogy megerősítse az oktatási és képzési rendszereknek a lisszaboni menetrendhez történő hozzájárulását.

4.4.3. *A méltányosságnak és a polgárok aktív részvételének előmozdítása*

- *Iskolaelőkészítő oktatás:* A Bizottság új referenciaértékként javasolja, hogy a (4 éves) kisgyermek legalább 90 %-a vegyen részt iskolaelőkészítő oktatásban. Az iskolaelőkészítő oktatásban való részvétel uniós átlaga már most is a 90 % felé közelít, de ez az átlagos jó teljesítmény nagy arányú nemzeti különbségeket takar. Ezzel a javaslattal a Bizottság a barcelonai Európai Tanács azon kérésének irányába történő előrehaladást kívánja támogatni, amely szerint a gyermekek 90 % számára kellene gyermekgondozást biztosítani.
- *Lemorzsolódók:* A Bizottság javasolja a meglévő referenciaérték fenntartását, azaz, hogy középiskolai vagy szakiskolai végzettséggel nem rendelkező, és az oktatási és képzési rendszerben részt nem vevő 18–24 év közötti fiatalok aránya ne haladja meg a 10 %-ot. A referenciaérték fenntartására vonatkozó javaslat azt a tényt tükrözi, hogy a referenciaérték teljesítményével kapcsolatos javulás annak 2002-es elfogadása óta lassú volt. A Bizottság azt reméli, hogy e fontos érték elérésének irányába tett valódi előrehaladás érdekében a tagállamok jobban összpontosítsanak a politikák végrehajtására. A végrehajtásra való összpontosítás

³²

COM (2005) 152.

igényét tükröződő, a középiskolai vagy szakiskolai végzettséggel rendelkezők arányát mérő és az ehhez szorosan kötődő referenciaértéke megszüntethető.

4.4.4. *Az innováció és a kreativitás (ideértve a vállalkozószellemet is) növelése az oktatás és a képzés valamennyi szintjén*

- *Innováció és kreativitás:* A Bizottság mutatók létrehozását javasolja és a tagállamokkal közösen megvizsgálná az olyan referenciaérték létrehozásának megvalósíthatóságát, amely azt mérné, hogy az oktatási rendszerek miképpen mozdítják elő az innovációt és a kreativitást, ideértve a vállalkozószellemet is. A kreativitás és innováció európai éve (2009) során kialakuló eszmecserék ötletekkel szolgálhatnak a politikai együttműködés ezen új területével kapcsolatban.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Az oktatási és képzési politika továbbra is alapvető szerepet játszik a növekedés és a foglalkoztatás, a társadalmi befogadás és az aktív polgári részvétel előmozdításában, ugyanakkor még mindig jelentős kihívásokkal kell szembenéznie. A kulcsfontosságú oktatásügyi témákban (mint például az olvasás és a lemorzsolódás) elért előrehaladás a vártnál lassabb. A gazdasági válságra keresett megoldások mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni a megfelelő hosszú távú stratégiai oktatási és képzési politikák kiépítésének jelentőségét sem. Amint azt e közleményben is kiemeltük, Európának számos oktatásügyi problémára kell megoldást találnia annak érdekében, hogy világviszonylatban az élvonalban tudjon maradni. Ezen okokból kifolyólag olyan hatékony nyitott koordinációs módszerre van a minden eddiginél nagyobb szükség, amely támogatja az oktatási és képzési politikák tökéletesítését.

A Bizottság felszólítja a Tanácsot, hogy hagyja jóvá a jövőbeni európai oktatási és képzési együttműködés javasolt keretét, a hosszú távú (2020-ig érvényes) stratégiai kihívások jegyzékét, a prioritásként a 2009–2010-re kijelölt témákat és a javasolt tökéletesített munkamódszert.

A keretet az EU növekedési és foglalkoztatási stratégiája kapcsán 2010 után meghozott döntések fényében felül kell vizsgálni és a szükséges kiigazításokat meg kell tenni.